

બાળકોના શૈક્ષણિક વિકાસ સંદર્ભે

સી.આર.સી. બ્રાન્ચ - ૨, ખંભાત, જીલ્લો: આણંદનું આગવું કદમ

વાચન લેખન સંદર્ભ સાહિત્ય

રચના

ક્લસ્ટર રિસોર્સ સેન્ટર

બ્રાન્ચ - ૨, ખંભાત, જીલ્લો: આણંદ

www.pgondaliya.com

લેખન અને સંપાદન

રાજેશકુમાર એસ. પટેલ
ડીસ્ટ્રીક્ટ પેડાગોજી કો ઓર્ડીનેટર
સર્વ શિક્ષા અભિયાન, આણંદ

પ્રસ્તાવના

શાળામાં બાળકોને વાચન અને લેખનનો એટલો મહાવરો તો મળવો જ જોઈએ કે તે સારી રીતે વાંચી અને લખી શકે. સામાન્ય રીતે આ પ્રકારનું વિશેષ સાહિત્ય બાળકોમાં આત્મવિશ્વાસ જગાડે અને સરળથી કઠીન તરફ લઈ જાય તે પ્રકારનું હોવું જોઈએ. શાળામાં જ બાળકોને આ બાબતે પૂરતો મહાવરો મળી રહે તે માટે આ સંદર્ભ સાહિત્યનું નિર્માણ કરવામાં આવેલ છે. આશા છે કે આ સાહિત્યના ઉપયોગથી બાળકોના વાંચન અને લેખનની સિદ્ધિમાં ગુણાત્મક વધારો થશે જ.

અનુક્રમણિકા

પાઠ ક્રમ	સમાવિષ્ટ વિષયવસ્તુ	પેજ નંબર
૧	ન,મ,ગ,જ, ા	૫
૨	વ,ર,સ,દ, ે	૧૩
૩	ક,બ,અ,ઇ,આ,એ	૨૪
૪	પ,ડ,ત,ણ,ઇ,ઈ, િ, િ	૩૧
૧ થી ૪	૧ થી ૪ નું પુનરાવર્તન	૪૩
૫	લ,ટ,ચ,ખ, ૌ, ૌ	૫૬
૬	ઝ,ઢ,ધ,ળ,ઉ,ઊ, ુ, ૂ	૬૭
૭	ભ,ય,ધ,ફ, ો, ૌ	૭૯
૮	ઢ,ઠ,શ,થ, ં	૯૦

મ્રિગારું

મ્ર

મગર

મ

ગણપતિ

ગ

જલેબી

જ

ନାଗ

ନ

ମାଳା

ମ

ଗାଞ୍ଜିର

ଗ

ଞାମଞ୍ଜିର

ଞ

ਜਮ - ਜਮਿ

ੳਮ - ੳਮਿ

ੳਯ - ੳਯਿ

ਮੳ - ਮੳਿ

ਮਨ - ਮਾਨ

ਝਨ - ਝਾਨ

ਝਮ - ਝਮ

ਝਾ - ਝਾ

ନାମ - ମାନ

ଜନ - ନାଞ୍ଚ

ଦାଞ୍ଚ - ଜଞ୍ଚା

ଦାମ - ମଞ୍ଚା

ମଠାଠ

ମଠାନ

ନମନ

ଠାଠାନ

ଠାମନ

ମନନ

ଠମନା

ନମାଠ

મગાન નમ.

ગાગાન નમ.

જમના નમ.

મગાન જગા.

ગાગાન જગા.

જમના જગા.

મગાન મગા જમ.

ગાગાન મગા જમ.

જમના મગા જમ.

મગાન ગામ જ.

ગાગાન ગામ જ.

જમના ગામ જ.

વડ

વ

રકાબી

ર

સસલું

સ

દડો

દ

વેલણ

વે

રેડિયો

રે

સેતૂર

સે

દેડકો

દે

વર

વાર

વેર

વઠ

વાઠ

વેઠ

ઠવ

ઠાવ

ઠેવ

રસ

રાસ

રેસ

જમ

જામ

જેમ

भग — भाग

नम — नाम

रम — राम

रस — रास

वर — वार

ਵਾਰ — ਮਾਰ

ਮਾਗ — ਨਾਗ

ਨਾਮ — ਗਾਮ

ਵਾਸ — ਰਾਸ

ਜਾਨ — ਫਾਨ

મગ — મગન

જગ — જગન

નમ — નમન

મગ — મગર

વર — વરસ

સાગ

રામ

સાવ

નાગ

દામ

રાવ

માગ

નામ

નાવ

જાગ

ગામ

જાવ

રાગ

જામ

વાવ

રેવા

ગમે

દેવ

મેવા

જમે

સેવ

સેવા

નમે

વેર

જેવા

રમે

વેદ

દાદા

મામા

નાના

વરસ

વગર

ગરમ

વજન

સરસ

નારાજ

સાવજ

નારદ

મારગ

દાદર

भारो दादा

सारा दादा

भारो राजा

नाना राजा

सारा राजा

વેદને રસ ગમે.

વેદ રસ જમે.

દેવને સેવ ગમે.

દેવ સેવ જમે.

મેના રાસ રમે.

કમળ

ક

બતક

બ

અજગર

અ

છત્રી

છ

આગાડી

આ

૧

એક

એ

કામ — કાર

આમ — આર

બામ — બાર

નામ — નાર

જામ — જાર

આગ — આજ

છાશ — છાબ

આવ — આજ

નાગ — બાગ

રાજ — બાજ

બજાર

અજગર

કાબર

કસરત

અનાજ

દરબાર

અવાજ

બારકસ

બાવન

દરવાન

જમ — જેમ

બસ — બેસ

આમ — એમ

કામ — કેમ

છક — છેક

બેસ.

બેસે.

બેસે છે.

કર.

કરે.

કરે છે.

આવ.

આવે.

આવે છે.

રમ.

રમે.

રમે છે.

જમ.

જમે.

જમે છે.

આ બા છે.

બા કામ કરે છે.

આ બેન છે.

બેન રમે છે.

આ મામા છે.

મામા જમે છે.

પતંગ

પ

ડબ્બો

ડ

તપેલી

ત

ફેણ

ણ

ઈચળ

ઈ

ઈસ

ઈ

પીપ

પી

વિમાન

વિ

ਪਤ

ਜਰ

ਕੜਾ

ਬਤ

ਫਰ

ਰੜਾ

ਰਤ

ਤਰ

ਗੜਾ

ਅਤ

ਬਰ

ਬੜਾ

ਜਤ

ਜਰ

ਬੜਾ

માપ

વાવ

વાત

કાપ

આવ

સાત

આપ

દાવ

રાત

છાપ

તાવ

નાત

સાપ

નાવ

જાત

ਪੜ — ਪਾੜ

ਵੜ — ਵਾੜ

੨ੜ — ੨ਾੜ

ਨੜ — ਨਾੜ

ਝੜ — ਝਾੜ

ਨ੨ — ਨਾ੨

ਪਤ.

ਪਤੇ ਏ.

੨ਤ.

੨ਤੇ ਏ.

ਤ੨.

ਤ੨ੇ ਏ.

ਅਤ.

ਅਤੇ ਏ.

ੲ੨.

ੲ੨ੇ ਏ.

વાડી

છાતી

કાણી

પાડી

રાતી

વાણી

સાડી

વાસી

રાણી

નાડી

છાની

પાણી

માડી

રાજી

ચાવી

તાર

—

તીર

વાર

—

વીર

વાસ

—

વીસ

છાણ

—

છીણ

પાપ

—

પીપ

નાર

—

નીર

બાજરી

દીકરી

છાબડી

કીમતી

માગણી

જીવણ

કાકડી

સીસમ

નાવડી

બીકણ

વિકાસ

કિનાર

મિજાજ

વિમાન

નિવાસ

કિસાન

રિવાજ

સિલાર્ધ

દિવસ

નિમક

દાદા — દાદી

મામા — મામી

નાના — નાની

કાકા — કાકી

માસા — માસી

જાડા — જાડી

આ નદી છે.

નદીમાં પાણી છે.

પાણીમાં એક નાવડી છે.

નદી અમને ગમે છે.

આ રેતી છે.

રેતીમાં અમે રમીએ છીએ.

રેતી અમને ગમે છે.

આ વડ છે.

વડ પર અમે રમીએ છીએ.

વડ અમને ગમે છે.

ਕਰ — ਵਰ

ਅਤ — ਯਤ

ਫਸ — ਰਸ

ਸਮ — ਨਮ

ਯਸ — ਕਸ

ਪ੍ਰਾ

ਮਾ

ਯਾ

ਰਾ

ਏ

ਐ

ੳ

ਔ

ਏ

ਐ

મગર

દરદ

જમણ

કમર

અજબ

ગરમ

સરસ

વજન

નમન

જગન

ਨਾਮ	ਪਾਤ
ਗਾਮ	ਕਾਮ
ਗਾਯ	ਫਾਯ
ਮਾਗ	ਆਪ
ਵਾਰ	ਨਾਕ

સાલ	વાસ
સાત	બાગ
સાદ	સાપ
જાગ	વાલ
રાબ	આજ

મજા	રાજા
રજા	મામા
કરો	કોકો
જરો	બાપા
વડો	માસા

સગા	સારા
નાના	સાદા
ખાટા	મારા
બાવા	જાડા
પાસા	આડા

રાણી

ગાડી

માસી

નાડી

મામી

સાડી

કાકી

વાડી

દાદી

છાતી

ਰਾਜੀ

ੳਤੀ

ਮਾਜੀ

ਕਤੀ

ਪਾੳੀ

ੲਤੀ

ਵਾੳੀ

ਪਤੀ

ਸਾਰੀ

ੲਤੀ

विगत	बारिक	
किरण	निगम	
निरस	विपिन	
निकास	किताब	
विपत्	किसन	

સીસમ

સમીર

સીવણ

સજીવ

દીવાન

ગરીબ

જીવન

જમીન

બીમાર

નસીબ

એક

અડે

સેવ

જમે

વેદ

રડે

તેર

રમે

છેક

પડે

જાણો

પાડો

આજે

આપે

કાલે

કાપે

પાસે

માગે

તાણો

સામે

આ મારા દાદા છે.

દાદા મને ગમે છે.

દાદા મને રેવડી આપે છે.

દાદા મને રમાડે છે.

દાદા મને ગમે છે.

રમા, કાપડ કાપ.

મીતા, બરણી આપ.

બા, મગસ બનાવ.

અમર, દવા પી.

<p>જમ. ગરમ જમ. કાનજી, ગરમ જમ.</p>	<p>રમ. રમત રમ. તારા, રમત રમ.</p>
<p>જા. ગામ જા. ગીતા, ગામ જા.</p>	<p>કર. કામ કર. જાનકી, કામ કર.</p>
<p>માગ. મમરા માગ. મીના, મમરા માગ.</p>	<p>જાગ. તરત જાગ. પરાગ, તરત જાગ.</p>
<p>આવજે. મારા બાગમાં આવજે.</p>	<p>સાદ પાડ. મગન સાદ પાડ.</p>
<p>પેન આપ. બે પેન આપ.</p>	<p>વાડીએ જા. મામાની વાડીએ જા.</p>
<p>કેરી કાપ. પાકી કેરી કાપ.</p>	<p>મજા પડી. રમવાની મજા પડી.</p>

ਲਸਾੜ

ਲ

ਟਪਾਲੀ

ਟ

ਚੜਲੀ

ਚ

ਘਟਾਰੋ

ਘ

છાલ

ટાલ

લાટ

બાલ

સાલ

પાટ

ખાલ

વાલ

ખાટ

ગાલ

લાલ

ચાટ

ચાલ

કાલ

વાટ

રાખ કાચ ચાસ

નાખ ખાસ લાડ

લાખ ખાણ જાટ

ખાખ નાચ જાર

ચાખ માલ કાચ

લાલ

ચણા

લાત

ખારા

લાવ

કાચા

લાજ

સાચા

લાગ

ખાટા

ચીજ

છીપ

ચીન

બીટ

ચીસ

ખીણ

ચીલ

ખીર

ચીડ

લીલ

ਫਿਲ

ਵੇਠ

ਘਿਲ

ਪੈਸਾ

ਤਿਲ

ਜੈਨ

ਟਿਨ

ਫੈਵੀ

ਫਿਨ

ਤੇਲੀ

ચિરાગ

લાકડી

દિલીપ

ખીચડી

સિપાઈ

બિલાડી

ઈલાજ

વિલાસ

સિલાઈ

વાનગી

ਪਾਟਲੀ

ਖਾਨਗੀ

ਖਾਟਲੀ

ਚਾਰਝੀ

ਖਾਟਲੀ

ਵਾਟਕੀ

ਟਪਾਲੀ

ਚਾਮਡੀ

ਮਾਝਲੀ

ਲਾਕਡੀ

જૈવિક

વૈતાલ

નેતિક

કૈલાસ

ચૈતર

સૈનિક

બૈશાખી

વૈરાગ

કૈવલ

દૈનિક

જા, રજા.

કર મજા.

મમતા મજા કર.

જમના મજા કર.

ગાડી ગાડી ગાડી

મીના, તારી નવી ગાડી.

કરીમ તારી નાની ગાડી

નવી નવી ગાડી ચાલી.

નાની નાની ગાડી ચાલી.

પી.. પી.. કરતી ગાડી ચાલી.

બારણે ચકલી આવે છે.

કૈવલને ચકલી ગમે છે.

ચકલી આવ, દાણા ચણ.

ચકલી દાણા ચણે છે.

ચકલી ચીં ચીં કરે છે.

ખેતરમાં કાબર આવે છે.

કૈલાસને કાબર ગમે છે.

કાબર આવ, દાણા ચણ.

કાબર દાણા ચણે છે.

કાબર કલબલ કરે છે.

ਝਮੜੁੰ

ਝ

ਫਰਲ

ਫ

ਘਰ

ਘ

ਠਲ

ਠ

ଓଢ଼ର

ଓ

ଓନ

ଓ

ਓਰਭ

ਆਕਾਠ

ਵਢਾਭ

ਉਠਾਸ

ਜਯਾਵ

ਧਰਾਕ

ਕਾਠਰ

ਧੂਧਰੀ

ਕਾਕਯ

ਉਧਠ

ଡ଼଼଼଼଼ - ନ଼଼଼଼

ଞ଼଼଼଼ - ଝ଼଼଼଼

ଞ଼଼଼଼ - ପ଼଼଼଼

ଘ଼଼଼଼ - ଘ଼଼଼଼

ଞ଼଼଼଼ - ଞ଼଼଼଼

કાઠ - કાઠા

લાઠ - લાઠા

પાઠ - પાઠા

ઠાઠ - ઠાઠા

વાઠ - વાઠા

ਗੁਲਾਯ - ਗੁਲਾਯੀ

ਉਪਰ - ਉਪਰੀ

ਛਾਜਰ - ਛਾਜਰੀ

ਸੁਰਤ - ਸੁਰਤੀ

ਕਾਯੁਲ - ਕਾਯੁਲੀ

સાબુ - આબુ

રાજુ - બાજુ

જાદુ - આદુ

ચાકુ - પાકું

કાચું - સાચું

ਕ੍ਰਮ — ਕ੍ਰਮ

ਕ੍ਰਮ — ਕ੍ਰਮ

ਕ੍ਰਮ — ਕ੍ਰਮ

ਕ੍ਰਮ — ਕ੍ਰਮ

ਕ੍ਰਮ — ਕ੍ਰਮ

પૂનમ

નકુલ

સૂતર

રાહુલ

ચૂરણ

અનુજ

નૂતન

ખુરસી

અમૂલ

જુવાર

કોળી

હોળી

ટોળી

ગોળી

ચોળી

દીવાળી

વાદળી

ચાળણી

ગાળણી

કાચબી

ચાલ ચાલ; લાલા ચાલ.

ગાલ તારા લાલ લાલ.

ચાખ ચાખ; માલા ચાખ.

લાલા લાલ ગાજર ચાખ.

માલા ગાજર ચાખ.

મીના દાડમ ચાખ.

ગાલ તારા લાલ રાખ.

આજે મામી આવી છે.

કેરી પાકી લાવી છે.

મારે બે ખાવી છે.

નીલાને તરસ લાગી છે.

નીલા પાણી પીએ છે.

ટપાલી સાઈકલ ચલાવે છે.

ટપાલી ટપાલ લાવે છે.

દાદી હાર બનાવે છે.

હાર માતાજીને ચડાવે છે.

વરસાદ પડે છે.

વરસાદ ઝરમર ઝરમર પડે છે.

અમે મેદાનમાં રમીએ છીએ.

અમે પકડદાવ રમીએ છીએ.

મનુ કાગળ લખે છે.

મનુ મામાને કાગળ લખે છે.

ભમરડો

ભ

યતિ

ય

ધજા

ધ

ફણસ

ફ

ਮਿਥ - ਮਿਠਾ

ਧਨ - ਧਾੜਾ

ੜੜ - ੜੜਾ

ਧਮ - ਧਸ਼ਾ

ਠਸ਼ - ਠੜਾ

વજન - મિજન

બરફ - તરફ

કરજ - ફરજ

ઘાયલ - પાયલ

ચાદવ - જાદવ

લોટી - લોટો

મોટી - મોટો

ગોટી - ગોટો

ખોટી - ખોટો

સોટી - સોટો

બાટલી - બાટલો

પાટલી - પાટલો

રોટલી - રોટલો

મોરલી - મોરલો

ચોટલી - ચોટલો

भोगरो	लीमडो
गोटलो	टोपलो
कायणो	वाटको
हाजलो	कोयल
पीपणो	पोपट

कौरव – गौरव

नौतम – गौतम

सौरभ – सौरव

भौमिक – भौतिक

कौशिक – भौदिक

ખોટ

લોટ

ઘોટ

ચોટ

કોટ

કનેયો

ખેલેયો

ગવેયો

ભવેયો

રવેયો

ઘોળો → બગલો

કાળો → હાથી

રાતો → કૂતરો

લીલો → છોડ

પીળો → પતંગ

આ ગાય છે.

ગાય ઘાસ ખાય છે.

ગાય દૂધ આપે છે.

દૂધ મને ભાવે છે.

કૌશિકને પણ દૂધ ભાવે છે.

ભાવિન, ઘર ઘર રમ.

માઘવી, ઘર ઘર રમ.

ભરત, ઘર બનાવ.

ઘરતી, ઘર બનાવ.

બગલો માછલી ખાય છે.

હરણ ઘાસ ખાય છે.

સસલો ગાજર ખાય છે.

ખેડૂત રોટલો ખાય છે.

પોપટ મરચું ખાય છે.

રાધા રોટલી વણે છે.

શારદા શાક બનાવે છે.

કાનજી ગાયો ચરાવે છે.

ભારતી ભાત ખાય છે.

ગૌતમ સોપારી લાવે છે.

ઢગલો

ઢ

ઠળિયો

ઠ

શરણાઈ

શ

થડ

થ

ਟਾਠ

ਓਠ

ਠਮ

ਓਘ

ਸ਼ਾਕ

ਠਾਠ

ਓਸ਼

ਘੋਘ

ਠਾਠ

ਕੋਠ

ਲਸ - ਲੰਸ

ਸਤ - ਸੰਤ

ਘਟ - ਘੰਟ

ਝਪ - ਝੰਪ

ੜਗ - ਝੰਗ

ચંદન - વંદન

રંજન - મંજન

કંકર - શંકર

અંદર - પંદર

ઉંદર - ગુંદર

ખાંડ

ચાંપ

કાંગ

સાંજ

દાંત

પાંચ

લાંચ

વાંચ

આંક

ચાંચ

ਠੰਡੀ - ਠੰਡੀ

ਢੰਡੀ - ਢੰਡੀ

ਠੰਡੀ - ਠੰਡੀ

ਡੰਡੀ - ਡੰਡੀ

ਗੰਢੀ - ਗੰਢੀ

નળિયું – નળિયાં

ટામેટું – ટામેટાં

બારણું – બારણાં

છોકરું – છોકરાં

મરચું – મરચાં

કંઠી

બંસી

પંખી

મંજી

ઘંટી

મંદી

નંદી

તંગી

બંટી

જંગી

ਆਟੰ

ਆਨੰ

ਕਾਥੰ

ਓਪੰ

ਪਾਕੰ

ਯਾਕੰ

ਮਾਥੰ

ਟਾਕੰ

ਗਾਕੰ

ਨਾਥੰ

પંખી

રંગબેરંગી પંખી

આંગણે પંખી આવે છે.

ચકલી આવે છે.

હોલો આવે છે.

વસંત, દાણા નાખ.

દાણા ચણી પંખી રાજી.

પંખી રાજી, અમે રાજી.

આ ગામમાં બાગ છે.
બાગમાં ઘણાં ઝાડ છે.
ઝાડ પર ઘણાં પંખી છે.
પંખી દાણા ખાય છે.
પંખી ઈયળ પણ ખાય છે.
બાગમાં નાનું તળાવ છે.
તળાવમાં સરસ કમળ છે.
તળાવમાં માછલાં તરે છે.
તળાવમાં બતક પણ તરે છે.
બાગમાં હરણ રમે છે.
હરણ ટપકાંવાળાં છે.

